

مطالعه تطبیقی تأثیر نواقص رویه ای بر تصمیمات سهامداران با نگرشی در حقوق کشورهای اروپایی

محمدرضا گنج خانلو*

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، گروه حقوق، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه میبد، میبد، ایران

محدثة خواص

دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، گروه حقوق، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، دانشگاه میبد، میبد، ایران

چکیده

این مقاله به پیامدهای حقوقی نقض قوانین که ممکن است در روند تصویب مصوبات و تصمیماتی که توسط سهامداران یا در هنگام تشکیل جلسات رخ دهد، می‌پردازد. این نقض‌ها به شکل تخلفات رویه‌ای هستند، این تخلفات برخلاف نقص‌های مادی که به موضوع مصوبات مربوط می‌شوند. در این پژوهش که با تمرکز بر چندین حوزه قضایی مورد بررسی قرار گرفته‌اند تا نشان داده شود که چگونه نقض‌های رویه‌ای می‌توانند بر اعتبار مصوبات تأثیر بگذارند. در برخی از نظام‌های حقوقی، نقض‌های رویه‌ای ممکن است منجر به بطلان مصوبات شوند، در حالی که در سایر نظام‌ها، ابزارها و روش‌های مختلفی برای حفظ مصوبات با وجود نقض‌های رویه‌ای به کار گرفته می‌شوند که لزوماً غیرقانونی بودن رویه به معنای بطلان مصوبات نیست. ابزارهای مختلفی وجود دارند که با وجود غیرقانونی بودن استفاده از آنها، برای حفظ مصوبات و تصمیمات طراحی شده‌اند که شامل اصلاحات رویه‌ای و تأیید مجدد مصوبات توسط سهامداران است. این امر منجر به حفظ تعادل بین تصمیمات و سود سهام منجر می‌شود: در حقوق شرکت‌ها، در برخی موارد، ثبات و قطعیت ممکن است بر قانونی بودن ترجیح داده شود تا از ایجاد بی‌ثباتی در شرکت‌ها جلوگیری شود.

واژگان کلیدی: شرکت‌ها، مصوبات، نقض‌های رویه‌ای، بطلان، سهامداران

۱- مقدمه

سهامداران مصوباتی را تصویب می‌کنند که بر بسیاری از مسائل شرکت تأثیر می‌گذارد، از جمله تعیین مدیران شرکت^۱ یا دیگر مقامات شرکت^۲ تا حذف سهامداران از شرکت^۳. تصمیمات اتخاذ شده توسط سهامداران نیازی به اتفاق نظر ندارد و حتی اگر به اتفاق نظر نرسد، همچنان برای تمامی اعضای شرکت الزام‌آور است (Radwański and Szajkowski, 2008; Antoszek, 2021; Popiołek, 2014; Sikorska-Lewandowska, 2019).

بنابراین، ماهیت مصوبات، حداقل تا حدی، در این است که اراده‌ای که توسط چنین مصوبه بیان می‌شود، نیازی به اراده واقعی همه سهامداران ندارد (Schulze et al, 2023). به‌ویژه، این اراده قطعاً اراده کسانی نیست که در جلسه شرکت نکرده‌اند، سپس کسانی که رأی مخالف داده‌اند و کسانی که از رأی دادن خودداری کرده‌اند (Stickley et al, 2023). با این حال، آنچه که با صورت جلسه و مصوبه تصویب شده است، به عنوان اراده همه سهامداران تلقی می‌شود (Kollruss, 2023). از یک سو، فرآیند تصمیم‌گیری در شرکت‌ها نمی‌تواند به‌طور متفاوتی عمل کند، زیرا در غیر این صورت در برخی موارد می‌تواند بیان اراده سهامداران را مختل کرده و در نتیجه فعالیت شرکت را مختل کند (Luo and Jiang, 2022). از سوی دیگر، از آنجا که اراده‌ای که در مصوبه بیان می‌شود به عنوان اراده همه اعضای شرکت تلقی می‌شود، باید قوانین سختگیرانه‌ای که در قوانین موضوعه تعیین شده‌اند رعایت شوند، یعنی قوانینی که فرآیند تصویب مصوبات را تنظیم می‌کنند (Ludolph, 2015). این قوانین از هیئت مدیره می‌خواهند که قبل از تصویب آن اقدامات خاصی انجام دهند یا روند جلسه سهامداران، از جمله روش رأی‌گیری، را تنظیم کنند (Bess et al, 2016). گروه اول قوانین، هیئت مدیره را موظف می‌کند که جلسه را قبل از تاریخ آن فراخوانی کنند^۴ یا دستور جلسه را به اندازه کافی دقیق تنظیم کنند^۵. قوانین دیگر ایجاب می‌کنند که تصمیم‌نامه‌های خاصی باید با رأی‌گیری مخفی تصویب شوند^۶ یا برخی از سهامداران حق رأی نداشته باشند^۷. چنین قوانینی ممکن است به عنوان قوانین رویه‌ای یا شکلی نامیده شوند و در نتیجه نقص‌هایی که به وجود می‌آیند، ممکن است به عنوان نقص‌های رویه‌ای (شکلی) شناخته شوند، در مقابل نقص‌هایی که به دلیل نقض قوانین ماهوی به وجود می‌آیند. با این حال، دسته دوم نقض‌ها در این مقاله مورد بحث قرار نخواهند گرفت.

نقض قوانین شکلی در هنگام فراخوانی جلسه یا در طول جلسه، تصمیم‌نامه تصویب‌شده را ناقص می‌کند. این نقص ممکن است به پیامدهای مختلفی منجر شود که با توجه به حوزه‌های قضایی مختلف، از امکان ابطال تصمیم‌نامه تا بطلان مطلق آن یا حتی در برخی موارد، عدم وجود تصمیم‌نامه را شامل می‌شود (Luo, 2019).

مصوبات ناقص ممکن است در شرایطی که روابط شرکتی چندان مطلوب نیستند، منجر به اقدام قانونی شوند (Chavez et al, 2021). در صورت بروز اختلافات بین سهامداران اقلیت و اکثریت یا بین سهامداران و اعضای هیئت مدیره، حتی نقص‌های جزئی در مصوبات ممکن

^۱. ماده ۲۰۱ بند ۴ از قانون شرکت‌های تجاری و مشارکت‌های لهستانی (Code of Commercial Companies and Partnerships) مصوب ۲۰۰۰ که از این پس به عنوان «CCC» شناخته می‌شود (روزنامه رسمی ۲۰۲۲، بند ۱۴۶۷، ۱۴۸۸).

^۲. همان قانون، ماده ۲۱۵ بند ۱ از قانون شرکت‌های تجاری و مشارکت‌های لهستانی (CCC).

^۳. همان قانون، ماده ۴۱۸ قانون شرکت‌های تجاری و مشارکت‌های لهستانی (CCC).

^۴. همان قانون، ماده ۲۳۸ بند ۱ از قانون شرکت‌های تجاری و مشارکت‌های لهستانی (CCC).

^۵. همان قانون، ماده ۲۳۸ بند ۲ از قانون شرکت‌های تجاری و مشارکت‌های لهستانی (CCC).

^۶. همان قانون، ماده ۲۴۷ بند ۲ از قانون شرکت‌های تجاری و مشارکت‌های لهستانی (CCC).

^۷. همان قانون، ماده ۲۴۴ از قانون شرکت‌های تجاری و مشارکت‌های لهستانی (CCC).

است منجر به اقدام قانونی شود، مثلاً توسط یک سهامدار اقلیت علیه شرکت. دلیل واقعی چنین اقدامی ممکن است این باشد که خواهان قصد دارد شرکت یا هیئت مدیره را اذیت کند، نه اینکه به نفع شرکت عمل کند. بنابراین، اهمیت نقص‌های رویه‌ای در مصوبات سهامداران بسیار حائز اهمیت است و نحوه برخورد با این نقض‌ها در حوزه‌های قضایی مختلف نیز اهمیت دارد (Dressler and Mugerman, 2023). این مقاله به بررسی نحوه برخورد سیستم‌های مختلف حقوق شرکت‌ها با نقض‌های رسمی که در هنگام تشکیل جلسه یا در خود جلسه رخ می‌دهد، می‌پردازد و همچنین به بررسی پیامدهای چنین نقض‌هایی می‌پردازد. ابزارهای مختلفی وجود دارند که ممکن است مانع از اقدام سهامداران یا اعضای هیئت مدیره علیه شرکت شوند. این ابزارها نیاز به بررسی دقیق دارند با توجه به رویکردهای مختلفی که در حوزه‌های قضایی منتخب اتخاذ شده‌اند. همچنین، مقرراتی وجود دارند که به نظر می‌رسد مدعیان بالقوه را تشویق به شکایت از شرکت به دلیل نقض قوانین رسمی می‌کنند. این مقررات نیز نیاز به بررسی دقیق دارند.

۱-۱- اهمیت پژوهش

مطالعه تطبیقی در رسیدگی به نقص‌های رویه‌ای در تصمیمات سهامداران از چند جهت حائز اهمیت است. اولاً، در هر نظام حقوقی، رعایت اصول و قواعد رویه‌ای در تصمیم‌گیری‌های مربوط به سهامداران، به عنوان یکی از اصول اساسی حاکم بر دادرسی‌های منصفانه و شفافیت حقوقی شناخته می‌شود. با این حال، چگونگی رسیدگی به این نقص‌ها و راهکارهای جبران آن‌ها ممکن است در نظام‌های مختلف حقوقی متفاوت باشد.

این پژوهش از طریق مقایسه نظام‌های مختلف حقوقی، به شناسایی نقاط قوت و ضعف در برخورد با نقص‌های رویه‌ای در تصمیمات سهامداران می‌پردازد. این موضوع به ویژه برای کشورهایی که در پی اصلاح و بهبود قوانین و مقررات خود هستند، می‌تواند مفید باشد. انجام این مطالعه، می‌تواند به راهکارهای مناسبی برای رفع نواقص موجود و ارتقاء سطح حمایت از حقوق سهامداران دست یافت. علاوه بر این، این پژوهش می‌تواند به تبیین میزان تأثیر نقص‌های رویه‌ای بر مشروعیت تصمیمات سهامداران و همچنین پیامدهای حقوقی و مالی آن‌ها بپردازد. بررسی دقیق این موضوع می‌تواند به سهامداران، وکلای حقوقی، و مقامات قضایی در اتخاذ تصمیمات صحیح‌تر و مطمئن‌تر کمک کند و در نهایت به بهبود عملکرد بازارهای مالی و ارتقاء اعتماد عمومی به نهادهای اقتصادی منجر شود. بنابراین، اهمیت این پژوهش نه تنها در حوزه حقوق شرکت‌ها، بلکه در عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی نیز برجسته است و می‌تواند به تقویت ساختارهای حقوقی و اقتصادی کشورها کمک شایانی کند.

۱-۲- ادبیات و پیشینه پژوهش

مدیریت نقایص رویه‌ای در تصمیمات سهامداران یک مسئله پیچیده است که در حوزه‌های قضایی متفاوت است. درک این تفاوت‌ها برای اطمینان از حاکمیت مؤثر شرکتی و حفاظت از منافع سهامداران بسیار مهم است.

۱. در پژوهشی که توسط دیویس و کوپر در سال ۲۰۲۳ در کتاب تصمیم‌گیری سهامداران در نسخه ۱ انجام شد، محققین به پویایی تصمیم‌گیری سهامداران پرداختند، جهت انجام پژوهش که از طریق گردآوری منابع کتابخانه‌ای استفاده شد. نتایج به دست آمده از پژوهش نشان داد که روند تصمیم‌گیری در درجه اول توسط مدیران مدیریت می‌شود و سهامداران مشارکت مستقیم محدودی دارند. این پویایی می‌تواند مدیریت نقص‌های رویه‌ای را پیچیده کند، زیرا سهامداران ممکن است همیشه از حقوق خود با پیامدهای نقص‌های رویه‌ای آگاه نباشند. در مقابل، در حالی که نقص رویه‌ای می‌تواند اعتماد سهامداران را

تضعیف کند، برخی استدلال می کنند که تمرکز بر ثبات و حفظ تصمیم نامه ها ممکن است گاهی بیشتر از پایداری دقیق به قانونی بودن رویه ای باشد و رویکرد ظریف به حکمرانی را پیشنهاد می کند.

۲. در پژوهشی که توسط اریکسون در سال ۲۰۱۹ با عنوان سرمایه گذاری در رویه شرکتی انجام شد، محقق به دعاوی شرکتی و اصلاحات رویه ای پرداختند، جهت انجام پژوهش از روش توصیفی- کتابخانه ای استفاده شد. نتایج به دست آمده از پژوهش نشان داد که قوانین رویه ای حاکم بر دعاوی های شرکتی نیازمند اصلاحات است و همچنین پیشنهاد می کند که الزامات جدید موقعیت و محدودیت های کشف می تواند کارایی دادخواهی سهامداران را افزایش دهد و در نهایت با کاهش ادعاهای بیهوده به نفع سهامداران تمام شود.

۳. در پژوهشی که توسط ام پکسس در سال ۲۰۱۸ با عنوان بررسی رویه ای و ماهوی معاملات اشخاص موردی برای مدیران وابسته به سهامداران غیر کنترل کننده انجام شد، محقق به بررسی های ماهوی و شکلی معاملات انجام شده توسط مدیران پرداختند، جهت انجام پژوهش از روش توصیفی- کتابخانه ای استفاده شد. نتایج به دست آمده از پژوهش نشان داد که یک استاندارد رویه ای برای بررسی معامله اشخاص مرتبط پیشنهاد می کند و مدیران غیر کنترلی وابسته به سهامداران را برای افزایش کارایی و اثربخشی در تصمیم گیری پیشنهاد می کند.

۴. در پژوهشی که توسط هریس در سال ۲۰۱۰ با عنوان کنترل تصمیمات شرکتی: سهامداران در مقابل مدیریت انجام شد، محقق به بررسی تصمیمات بر سطح شرکت پرداختند، جهت انجام پژوهش از روش توصیفی- کتابخانه ای استفاده شد. نتایج به دست آمده از پژوهش نشان داد که سطح بهینه کنترل سهامداران را با در نظر گرفتن برخی از استدلال های موافقین و مخالفین، بررسی می کنند و نشان می دهند که نباید سهامداران بر تصمیمات مهم شرکت کنترل داشته باشند زیرا آنها اطلاعات کافی ندارند و در نهایت نسبت به مدیریت در تصمیمات شرکتی با در نظر گرفتن عواملی مانند عدم تقارن اطلاعاتی و سیاست های تفویض و برجسته سازی پیچیدگی پویایی مدیریت سهامداران می پردازد.

۱-۳- اهداف پژوهش

این پژوهش به صورت مشخص دو هدف را دنبال می کند:

- ۱- نقص های رویه ای چه تاثیری بر فعالیت های سهامداران و ذینفعان شرکت می گذارد؟
- ۲- آیا استفاده و کاربرد تکنولوژی می تواند در روند تصمیم گیری سهامداران موثر باشد؟

۱-۴- فرضیه های پژوهش

- ۱- به نظر می رسد نقص های رویه ای اثرات منفی بر کاهش شفافیت در تصمیم های سهامداران ، افزایش ریسک های مالی و عملیاتی برای شرکت و سهامداران، کاهش اعتماد سهامداران و سایر ذینفعان، و همچنین منجر به افزایش هزینه های مرتبط با اصلاح و بهبود فرایندهای تصمیم گیری می شود.
- ۲- به نظر می رسد نقش تکنولوژی های نوین (مثل سیستم های رای گیری الکترونیکی) در کاهش یا افزایش نقض های رویه ای در فرایند تصمیم گذاری سهامداران اثر گذار باشد.

۲- مکانیسم هایی که سهامداران را به اعتراض به مصوبات در دادگاه ترغیب می کند

در مورد حقوق لهستان، مقررات قانون شرکت ها و مشارکت های تجاری، دست کم در نگاه اول، به نظر می رسد سهامداران را به اعتراض به مصوباتی که از لحاظ شکلی معیوب هستند، حتی در موارد نقص جزئی، ترغیب می کند (Gao and Nose, 2024). بر اساس ماده ۲۵۲ (بند ۱) و ماده ۴۲۵ (بند ۱) قانون شرکت ها، تمام مصوباتی که ناقض قانون، از جمله قواعد شکلی، باشند، باطل و بی اعتبار هستند. با پایبندی به تفسیر لفظی (متنی) باید نتیجه گرفت که نقص های جزئی و عمده به یک اندازه مهم هستند (Kyriacou et al, 2023): هر دو ممکن است منجر به اقدام موفقیت آمیز در دادگاه و در نهایت به صدور حکم ابطال مصوبه معیوب منجر شوند. به عنوان مثال، حذف ناخواسته رأی یک سهامدار که فقط یک درصد از سرمایه شرکت را در اختیار دارد^۸، به همان اندازه قابل سرزنش است که رأی گیری با نشان دادن دست در جایی که رأی گیری مخفی ترجیح داده می شود^۹. بدیهی است که حذف یک درصد از سرمایه شرکت تأثیر کمی بر نتیجه نهایی رأی گیری دارد، در حالی که رأی گیری آشکار در مسائل شخصی ممکن است تأثیر زیادی بر نتیجه نهایی رأی گیری بگذارد. با وجود چنین مناقشاتی، نتیجه تفسیر متنی روشن است و فضای کمی برای نتیجه گیری های دیگر باقی می گذارد. در نتیجه، در هر دو مورد، ممکن است مصوبه باطل اعلام شود^{۱۰}.

به نظر می رسد مهلت های تعیین شده برای اقدام قانونی جهت اعلام بطلان نیز به همین ترتیب مشوق باشند. این مهلت ها در مواردی که اقدام قانونی بر مبنای نقض قوانین باشد، نسبتاً طولانی هستند. به عنوان مثال، در شرکت های با مسئولیت محدود، سهامداران می توانند مصوبات معیوب را تا شش ماه پس از تاریخی که از جلسه مطلع شدند (که معمولاً همان روز جلسه است) مورد اعتراض قرار دهند، اما این مهلت حتی می تواند طولانی تر نیز باشد و تا سه سال از تاریخ تصویب مصوبه ادامه یابد (ماده ۲۵۲ (بند ۲) قانون شرکت ها). در حوزه های قضایی دیگر، اعتراض به مصوبات بر اساس نقض قوانین ممکن است حتی آسان تر به نظر برسد، اگر محدودیت های زمانی و فهرست باز افرادی که حق اقامه دعوی در دادگاه را دارند، در نظر گرفته شود. به عنوان مثال، در حقوق سوئیس اعلام بطلان ممکن است بدون هیچ محدودیت زمانی صورت گیرد^{۱۱}، در حالی که در حقوق ایتالیا، مهلت تعیین شده برای اعلام بطلان سه سال است^{۱۲}. در حقوق آلمان محدودیت زمانی تقریباً وجود ندارد^{۱۳}، همان طور که در حقوق اسپانیا نیز چنین است، که در آن اقامه دعوی برای اعلام بطلان، هیچ محدودیت زمانی ندارد (ماده ۲۰۵ (بند ۱) قانون شرکت های سرمایه اسپانیا).

^۸ . همان قانون، ماده ۲۴۲ بند ۱ قانون شرکت های تجاری و مشارکت های لهستانی (CCC).

^۹ . همان قانون، ماده ۲۴۷ بند ۲ قانون شرکت های تجاری و مشارکت های لهستانی (CCC).

^{۱۰} . در ادامه بیشتر توضیح داده خواهد شد، که نتایج حاصل از تفسیر دادگاه به نظر می رسد با آن دیدگاه در تضاد باشد.

^{۱۱} . Dieter Dubs and Roland Truffer, "Commentary on Article 706b," in *Basler Kommentar Obligationenrecht II*, ed. Heinrich Honsell, Nedim Peter Vogt, and Rolf Watter (Basel: Helbing Lichtenhahn Verlag, 2016), 1063; Davide Jermini and Alex Domeniconi, "Commentary on Article 706b," in *Kurzkommentar Obligationenrecht*, ed. Heinrich Honsell (Basel: Helbing Lichtenhahn Verlag, 2014), 2243; Peter Böckli, *Schweizer Aktienrecht* (Basel: Schulthess, 2009), 2305; Peter Forstmoser, Arthur Meyer-Hayoz, and Peter Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht* (Bern: Verlag Stämpfli, 1996), 266–267; Bertrand Schott, *Aktienrechtliche Anfechtbarkeit und Nichtigkeit von Generalversammlungsbeschlüssen wegen Verfahrensmängeln* (Zürich: Dike Verlag, 2009), 61; Brigitte Tanner, "Commentary on Article 706b," in *Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*, ed. Roberto Vito and Hans Rudolf Trüb (Zürich-Basel-Geneva: Schulthess, 2016), 755; Hans Michael Riemer, *Anfechtungs- und Nichtigkeitsklage im schweizerischen Gesellschaftsrecht (AG, GmbH, Genossenschaft, Verein, Stockwerkeigentümergeinschaft)* (Bern: Stämpfli Verlag, 1998), 138–139.

^{۱۲} . ماده ۲۳۷۹ (بند ۱) از قانون مدنی ایتالیا. معادل دوره کوتاه تر ۶ ماهه مشخص شده در ماده ۲۵۲ بند ۳ CCC یا ماده ۴۲۵ بند ۲ CCC وجود ندارد. با این حال، محدودیت های زمانی بسیار کوتاه تر مربوط به تصمیمات افزایش سرمایه سهام، کاهش سرمایه و صدور اوراق قرضه (ماده ۲۳۷۹ (بند ۱) از قانون مدنی ایتالیا) است. محدودیت های زمانی حتی سخت گیرانه تری در شرکت های عمومی اعمال می شود (ماده ۲۳۷۹ (بند ۲) از قانون مدنی ایتالیا).

^{۱۳} . Martin Schwab, "Commentary on § 249," in *Aktiengesetz. Kommentar*, vol. 2, ed. Karsten Schmidt and Marcus Lutter (Köln: Verlag Dr. Otto Schmidt KG, 2015), Legalis 7; Erik Ehmann, "Commentary on § 249," in *Aktiengesetz. Kommentar*, ed. Hans Christoph Grigoleit (Munich: C.H. Beck 2013), Legalis 1. There are exceptions concerning merger resolutions, which was raised by

در مورد افرادی که می‌توانند با اقدام قانونی برای اعلام بطلان به مصوبه اعتراض کنند، حقوق ایتالیا مقرر می‌کند که هر فردی که در این موضوع دارای نفع قانونی باشد، می‌تواند این اقدام را انجام دهد (مصوبه می‌تواند توسط هر کسی که در آن نفع دارد مورد اعتراض قرار گیرد)^{۱۴}. دیدگاه مشابهی در حقوق سوئیس نیز وجود دارد^{۱۵}. در اسپانیا، هر سهامدار (cualquier socio) حق دارد درخواست اعلام بطلان را مطرح کند، همچنین مدیر شرکت (administrador) یا یک شخص ثالث (tercero)^{۱۶} نیز می‌تواند این درخواست را ارائه دهند. بر اساس حقوق آلمان (ماده ۲۴۹ (بند ۱) قانون شرکت های سهامی)، اعلام بطلان می‌تواند به درخواست هر سهامدار، عضو هیئت مدیره یا خود هیئت مدیره صورت گیرد. با این حال، برخلاف حقوق لهستان، حق سهامدار در آلمان بدون شرط است و او موظف به اثبات هیچ شرایط دیگری نیست (مانند مثلاً رأی مخالف دادن به مصوبه یا درخواست ثبت اعتراض خود در صورتجلسه‌ی جلسه)^{۱۷}.

چنین مقرراتی ممکن است به نظر برسد که به نفع سهامداران است یا حتی آن‌ها را به طرح دعوی علیه شرکت تشویق می‌کند، اما باید تأکید کرد که امکان طرح دعوی توسط تقریباً هر فرد و بدون محدودیت زمانی، یا در شرایطی که مهلت‌های طرح دعوی نسبتاً طولانی هستند، محدود به نقص‌های عمده‌ای است که یا به‌طور صریح در قانون ذکر شده‌اند^{۱۸}، یا تفسیر قانون به‌گونه‌ای است که تنها نقص‌های جدی در رویه را به عنوان مبنای بطلان می‌پذیرد^{۱۹}. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که در حوزه‌های قضایی مذکور، اگرچه طرح دعوی برای اعلام بطلان نسبتاً آسان است، اما دلایل بطلان نادر و محدود هستند.

۳- ساز و کارهای حفظ مصوبات سهامداران

اکنون می‌توانیم به ابزارهایی بپردازیم که می‌توانند موجب کاهش تمایل سهامداران به اعتراض به مصوبات شوند. محدودیت‌های زمانی و فهرست بسته از افرادی که حق اقامه دعوی دارند، نمونه‌های روشن این ابزارها هستند. این امر در بسیاری از حوزه‌های قضایی اروپایی صادق است، اما شایان ذکر است که نقض قوانین قانونی در بیشتر موارد به دلایل ابطال مصوبه منجر می‌شود تا به اعلام بطلان. بدین معنی است که حقوق سهامداران برای اعتراض به مصوبه در موارد نقض‌های جزئی قانون محدود است، در حالی که نقض‌های جدی‌تر رویه‌ای (مانند عدم دعوت به جلسه) تحت این محدودیت‌ها قرار نمی‌گیرند (Boulagouas et al, 2020). تفکیک بین نقض‌های عمده و جزئی قانون در ادامه مورد بحث قرار خواهد گرفت.

اصطلاحاً، اصل اهمیت، نمونه دیگری از این موارد است. به طور خلاصه، این اصل به این معناست که نقض رویه‌های تصویب مصوبات تنها در موقعیت‌هایی منجر به بطلان می‌شود که چنین نقضی می‌توانست بر محتوای مصوبه تأثیر بگذارد (Falck et al, 2020). این اصل در

Claudia Junker, Commentary on § 14 Umwandlungsgesetz in *Ge- sellschaftsrecht*, ed. Martin Henssler and Lutz Strohn (Munich: C.H. Beck, 2016), Legalis 1.

^{۱۴}. ماده ۲۳۷۹ قانون تجارت ایتالیا.

^{۱۵}. Dubs and Truffer, *Basler Kommentar*, 1063; Jermini and Domeniconi, *Kurzkommentar*, 2243; Böckli, *Schweizer Aktienrecht*, 2305; Forstmoser, Meyer-Hayoz and Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht*, 266–267; Schott, *Aktienrechtliche Anfechtbarkeit*, 61; Tanner, *Handkommentar zum Schweizer Privatrecht*, 755; Riemer, *Anfechtungs- und Nichtigkeitsklage*, 138–139.

^{۱۶}. ماده ۲۰۶ (بند ۲) از قانون شرکت های سرمایه اسپانیا.

^{۱۷}. تفسیر ماده ۲۴۹ (بند ۳) قانون شرکت های سهامی.

^{۱۸}. بهترین مثال، قانون ایتالیا، به ماده ۲۳۷۹ قانون تجارت ایتالیا مراجعه شود.

^{۱۹}. Swiss law seems to be a good example: under Article 706b of the Swiss *Obligationenrecht*, *Nichtig sind insbesondere [in particular] Beschlüsse der Generalversammlung, die (...)*. See also Dubs and Truffer, *Basler Kommentar*, 1062; Riemer, *Anfechtungs- und Nichtigkeitsklage*, 119. Nevertheless, nullity is considered an exceptional remedy; as a rule, especially in doubtful cases, defective resolutions should not be regarded as null and void but are subject to annulment by court action. See Forstmoser, Meyer-Hayoz and Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht*, 260; Tanner, *Handkommentar*, 755. This topic will be more extensively discussed below.

حقوق لهستان به صراحت تعیین نشده است، زیرا این سیستم به تمامی نقض‌های رویه به طور یکسان نگاه می‌کند. برای مثال، طبق ماده ۲۵۲ بند ۱ قانون تجارت لهستان، اگر مصوبه (از جمله رویه تصویب آن) مخالف قانون باشد، دادگاه می‌تواند بطلان آن را اعلام کند، به شرط آنکه دعوی به درستی اقامه شده باشد، بدون توجه به شدت نقض. در نتیجه، تمامی نقض‌های قانونی می‌توانند موجب بی‌اعتباری مصوبه شوند که ممکن است منجر به نتایج غیرقابل قبول شود، چرا که حتی نقض‌های جزئی رویه ممکن است به بطلان مصوبه منجر شوند (Hu et al, 2023). این مسئله موجب می‌شود تصمیمات سهامداران بسیار ناپایدار شده و به وضوح با نیاز به اطمینان در روابط شرکتی در تضاد قرار گیرد (Khan and Liu, 2023). با در نظر گرفتن این نکته، باید پرسید که آیا همه نقض‌های رویه‌ای باید به بطلان مصوبه منجر شوند یا تنها آن‌هایی که ممکن است بر نتیجه رأی‌گیری تأثیرگذار بوده‌اند؟ آیا ثبات مصوبات باید بر قانونی بودن رویه در شرایطی که تنها نقض‌های جزئی در حین رأی‌گیری یا دعوت به جلسه رخ داده است، اولویت داشته باشد؟ به نظر می‌رسد اکثر دادگاه‌ها در لهستان با این دیدگاه موافقند که در صورتی که نقض رویه تأثیری بر نتیجه رأی‌گیری نداشته باشد^{۲۰}، بطلان مصوبه نباید اعلام شود، هرچند برخی نویسندگان با این روند مخالفند^{۲۱}. نقض‌هایی که ممکن است بر نتیجه رأی‌گیری تأثیرگذار بوده باشند شامل نقض اصل رأی‌گیری مخفی برای مسائل «شخصی» است^{۲۲}، در حالی که بیشتر نقض‌ها به دسته‌ای از نقض‌ها تعلق دارند که به طور کلی نباید منجر به بطلان مصوبه شوند. با این حال، ارزیابی باید به طور جداگانه و با توجه به موارد خاص انجام شود و به دنبال فرمول یا راه‌حل آماده نباشیم.^{۲۳}

مثال روشن‌تری از تلاش برای حفظ مصوبات معیوب به جای حذف آن‌ها را می‌توان در قوانین مربوطه یافت که دلایل اعلام بطلان را به صورت فهرست بسته‌ای مشخص کرده و شامل جدی‌ترین نقض‌های صورت گرفته در جریان تصویب مصوبه یا در حین دعوت به جلسه هستند. برای مثال، طبق ماده ۲۳۷۹ قانون مدنی ایتالیا، موارد بطلان ناشی از نقض‌های رویه‌ای شامل وضعیت‌هایی است که در آن جلسه دعوت نشده است (مناقضه دعوت جلسه) و یا صورت جلسه جلسه تهیه نشده است (عدم وجود صورت جلسه)^{۲۴}. باید تأکید کرد که این نقض‌های جدی قانون ممکن است توسط قاضی به طور خودکار مورد توجه قرار گیرد (بطلان می‌تواند به طور خودکار توسط قاضی شناسایی شود). در حقوق ایتالیا، دلایل بطلان مصوبه به صورت فهرست بسته (ظرفیت محدود) مشخص شده‌اند؛ هر مورد دیگری که مصوبه مخالف قانون باشد، می‌تواند منجر به اقدام برای ابطال مصوبه شود. در نتیجه، اعتراض به مصوبه در دادگاه دشوارتر شده و ثبات بیشتری پیدا می‌کند (برای مثال، مهلت‌های کوتاه‌تر برای اقدام دادگاه).

²⁰ Polish Supreme Court, Judgement of 16 March 2005, Ref. No. III CK 477/04, unreported; Polish Supreme Court, Judgement of 12 October 2012, Ref. No. IV CSK 186/12, unreported; Polish Supreme Court, Judgement of 6 June 2018, Ref. No. III CSK 403/16, unreported; Roman Uliasz, *Nieważność uchwały zgromadzenia spółki kapitałowej* (Warsaw: C.H. Beck, 2018), 452–455; Jerzy Paweł Naworski, "Commentary on Article 425," in *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*, vol. 3, ed. Radosław Potrzebacz and Tomasz Siemiątkowski (Warsaw: Lexis Nexis, 2013), 1033–1034.

²¹ Małgorzata Dumkiewicz, "Glosa do wyroku SN z dnia 5 lipca 2007 r., II CSK 163/07," LEX/el. 2010; Katarzyna Bilewska, "Sprzeczność uchwały walnego zgromadzenia z ustawą jako przesłanka stwierdzenia jej nieważności na podstawie art. 425 § 1 KSH," *Palestra*, no. 3–4 (2008): 230–231.

²² به مانند انتخاب اعضای هیئت مدیره.

²³ این بدان معناست که، به عنوان مثال، جلوگیری از مشارکت سهامداران در جلسه (عدم اجازه ورود آنها به اتاقی که جلسه در آن برگزار شد)، حتی اگر سهم آنها از نظر نتیجه رأی‌گیری بی‌اهمیت باشد (مثلاً ۵ درصد در حالی که قطعنامه با ۷۵ درصد سرمایه تصویب شده است)، ممکن است باطل بودن قطعنامه را به دنبال داشته باشد. زیرا چنین سهامدارانی می‌توانند نه تنها از طریق رأی‌گیری، بلکه با پرسیدن سوالات یا مطرح کردن دلایل موافق یا مخالف یک قطعنامه، بر محتوای آن تأثیر بگذارند. تأثیر آنها ممکن است بسیار بیشتر از درصد سهم آنها باشد.

²⁴ ماده ۲۳۷۹ قانون تجارت ایتالیا یک دلیل دیگر برای بطلان را ذکر می‌کند، یعنی وضعیتی که موضوع قطعنامه غیرممکن یا غیرقانونی باشد. با این حال، این یک نقض رسمی (رویه‌ای) نیست زیرا به ماهیت (محتوا) قطعنامه مربوط می‌شود.

در میان حوزه‌های قضایی که به نظر می‌رسد تصمیم‌های سهامداران را پایدارتر می‌سازند، باید به قوانین سوئیس نیز اشاره کرد. در این قوانین، دلایل ابطال نادر است و ابزار ترجیحی (پیش‌فرض) برای حذف تصمیم‌ها، دعوی ابطال است و نه دعوی اعلام بطلان. این اصل نقش کلیدی در موارد مبهم ایفا می‌کند که در آن‌ها ممکن است مورد مناقشه باشد که آیا اعلام بطلان مجاز است یا اینکه اقدام به ابطال تصمیم، ابزار کافی است.

برای بررسی دقیق این موضوع، شایان ذکر است که قانون سوئیس موارد بطلان را به وضوح مشخص می‌کند، اما این فهرست باز است. ماده ۷۰۶ (بند ۱) از قانون تعهدات سوئیس (حقوق تعهدات) مقرر می‌دارد که تصمیمات مجمع عمومی باطل و غیرقانونی هستند اگر حق شرکت در آن جلسه، حق رای حداقلی، حق اقامه دعوی یا سایر حقوق سهامداران که به موجب قانون الزامی است، سلب یا محدود شود. طبق ماده ۷۰۶ (بند ۲) از قانون تعهدات سوئیس، تصمیمات باطل و غیرقانونی هستند اگر حقوق سهامداران در کنترل شرکت بیش از حد مجاز قانونی محدود شود. بر اساس ماده ۷۰۶ (بند ۳) از قانون تعهدات سوئیس، تصمیمات باطل و غیرقانونی هستند اگر ساختارهای اساسی شرکت سهامی یا مقررات مربوط به حفاظت از سرمایه نادیده گرفته شود، با در نظر داشتن این موضوع، ممکن است چندین مورد تردیدآمیز به وجود آید. به عنوان مثال، عدم اطلاع‌رسانی به سهامداران درباره جلسه در زمان مقرر به طور کلی به عنوان دلیلی برای ابطال تصمیمات در نظر گرفته می‌شود، نه بی‌اعتباری آنها. با این حال، اگر این قصور عمدی بوده و تأخیر طولانی باشد، ممکن است منجر به بی‌اعتباری شود. تأخیرهایی که از ۱۰ درصد کل زمان تجاوز نمی‌کنند به عنوان دلایل ابطال تلقی می‌شوند، اما اگر نقض حق سهامداران برای شرکت در جلسه، نقض عمده‌ای باشد، می‌تواند منجر به بی‌اعتباری تصمیمات شود.^{۲۵}

درباره تصویب تصمیماتی که در دستور کار قرار نگرفته‌اند، دیدگاه مشابهی مطرح می‌شود. هرچند این گونه تصمیمات به طور کلی مستوجب ابطال هستند، در برخی موارد ممکن است به بی‌اعتباری نیز منجر شوند، به ویژه زمانی که عدم درج آن در دستور کار عمدی بوده یا دستور کار تنها شامل تصمیمات جزئی بوده و هدف این بوده که سهامداران را از حضور در جلسه منصرف کنند تا تصمیماتی اتخاذ شود که در صورت حضور آنها در جلسه، با آن موافقت نمی‌کردند.^{۲۶}

در حقوق آلمان نیز اهمیت شدت تخلف بسیار زیاد است. تنها نقض‌های جدی و استثنایی از قانون می‌توانند منجر به بی‌اعتباری شوند. بی‌اعتباری معمولاً نتیجه‌ای از نقض قانون نیست، بلکه ابطال تصمیمات از عواقب متداول نقض قانون است. نقض‌های رایج قانونی که در فرآیند تصویب تصمیمات یا برگزاری جلسه رخ می‌دهد شامل عدم برگزاری جلسه یا دعوت نادرست به جلسه، مثلاً دعوت به جلسه توسط یک نهاد غیرمجاز (ماده ۲۴۱ (بند ۱) از قانون شرکت‌های سهامی) یا عدم ثبت صورت جلسه (ماده ۲۴۱ (بند ۲) از قانون شرکت‌های سهامی) می‌شود.

مثال دیگری از قوانین که به جای پذیرش قابلیت اعتراض به تصمیمات در دادگاه، به ثبات آنها اولویت می‌دهد، قانون اسپانیا است. با این حال، برخلاف قوانین آلمان، سوئیس یا ایتالیا، هیچ نمونه مشخصی از تصمیمات بی‌اعتبار در این قانون وجود ندارد. در عوض، قانون شرکت‌های اسپانیا (قانون شرکت‌های سرمایه‌ای) تصمیمات موسوم به قراردادهای باطل به طور کامل (تصمیمات بی‌اعتبار به‌طور قانونی) را پیش‌بینی می‌کند که شامل تصمیماتی است که مخالف نظم قانونی هستند (قراردادهای مخالف با نظم عمومی). زمانی که تصمیم مطابق با نظم قانونی باشد، مؤثر تلقی می‌شود، هرچند ممکن است در صورت اقدام به موقع دادگاه توسط کسانی که حق دارند، ابطال شود.

²⁵ . Böckli, *Schweizer Aktienrecht*, 2313, 1371; Forstmoser, Meyer-Hayoz and Nobel, *Schweizerisches Aktienrecht*, 261–262.

²⁶ . Bertrand Schott, *Aktienrechtliche Anfechtbarkeit*, 160.

۴- یافته ها

در این مقاله، فرآیند رسیدگی به نواقص رویه‌ای در تصمیمات سهامداران در چندین کشور مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این بررسی به تفکیک به موارد زیر اشاره دارد:

۴-۱- تشخیص نقص‌های رویه‌ای

در اکثر نظام‌های حقوقی بررسی شده، تشخیص نقص‌های رویه‌ای در تصمیمات سهامداران به عنوان یکی از اصلی‌ترین اصول دادرسی منصفانه تلقی می‌شود. این نقص‌ها می‌تواند شامل عدم رعایت مقررات قانونی مربوط به فراخوانی مجمع عمومی، نقص در اطلاع‌رسانی به سهامداران، و یا عدم رعایت اکثریت‌های قانونی مورد نیاز در تصمیم‌گیری‌ها باشد.

۴-۲- روش‌های جبران نقص‌های رویه‌ای

در کشورهای مورد مطالعه، روش‌های مختلفی برای جبران نقص‌های رویه‌ای پیش‌بینی شده است. این روش‌ها شامل:

- **ابطال تصمیمات سهامداران:** در بسیاری از کشورها، در صورتی که تصمیمات سهامداران به دلیل نقص‌های رویه‌ای دچار مشکل شده باشد، این تصمیمات قابل ابطال است.
- **اصلاح رویه‌های ناقص:** در برخی موارد، به سهامداران فرصت داده می‌شود تا نقص‌های رویه‌ای را اصلاح کرده و تصمیمات خود را به‌روزرسانی کنند.

۴-۳- نقش دادگاه‌ها و مراجع قضایی

در اغلب نظام‌های حقوقی، دادگاه‌ها نقش حیاتی در بررسی و رفع نقص‌های رویه‌ای دارند. با بررسی‌های انجام شده که در برخی کشورها، دادگاه‌ها اختیار دارند که تصمیمات سهامداران را به دلیل نقص‌های رویه‌ای لغو کنند، در حالی که در برخی دیگر از کشورها، نقش دادگاه‌ها محدودتر و به نظارت بر رعایت مقررات شکلی محدود می‌شود.

۴-۴- اهمیت رعایت حقوق اقلیت سهامداران

در بررسی‌های انجام شده، توجه ویژه‌ای به حمایت از حقوق سهامداران اقلیت در مواجهه با نقص‌های رویه‌ای مشاهده شد. بسیاری از نظام‌های حقوقی برای جلوگیری از سوءاستفاده اکثریت، مقرراتی برای حمایت از اقلیت‌ها در برابر تصمیمات ناقص و ناعادلانه پیش‌بینی کرده‌اند.

۵- محدودیت‌های پژوهش

در انجام این پژوهش نگارندگان این مقاله با محدودیت‌های ذیل مواجه شدند:

۵-۱- محدودیت دسترسی به منابع حقوقی

در برخی کشورها، دسترسی به منابع حقوقی و آرای قضایی مرتبط با نقص‌های رویه‌ای در تصمیمات سهامداران محدود بوده یا به زبان‌هایی منتشر شده که به راحتی قابل دسترسی نیستند. این محدودیت باعث شده تا بررسی جامع و دقیق‌تری از تمام کشورها صورت نگیرد.

۲-۵- تنوع نظام‌های حقوقی

با توجه به تفاوت‌های گسترده میان نظام‌های حقوقی مختلف (مثل حقوق کامن‌لا، حقوق نوشته، و نظام‌های حقوق اسلامی)، تطبیق مستقیم اصول و رویه‌ها ممکن است همیشه به درستی امکان‌پذیر نباشد. این تنوع نظام‌های حقوقی می‌تواند باعث بروز چالش‌هایی در تحلیل مقایسه‌ای و یکپارچه‌سازی یافته‌ها شود.

۳-۵- اختلافات فرهنگی و اجتماعی

تصمیمات سهامداران و رویه‌های مربوط به آن‌ها تحت تأثیر فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی قرار دارند. این اختلافات فرهنگی می‌تواند باعث شود که نتایج به دست آمده در یک کشور به سادگی به کشورهای دیگر قابل تعمیم نباشد.

۴-۵- محدودیت زمانی

مطالعه صورت گرفته در این پژوهش محدود به دوره زمانی خاصی بوده است و ممکن است تحولات جدید حقوقی یا تغییرات قانونی در برخی کشورها در نظر گرفته نشده باشد. این امر می‌تواند باعث کاهش دقت تطبیق در مواردی شود که قوانین یا رویه‌های جدیدی به تازگی وضع شده‌اند.

۵-۵- تمرکز بر قوانین نوشته

این پژوهش عمدتاً بر اساس قوانین و مقررات نوشته شده انجام شده است، در حالی که در برخی نظام‌های حقوقی، رویه‌ها و عرف‌های غیرمکتوب (نظام حقوقی کامن لا) نیز نقش مهمی در تصمیم‌گیری‌ها دارند. عدم توجه کافی به این رویه‌ها می‌تواند به نتایج نهایی تحقیق آسیب برساند.

۶-۵- محدودیت‌های منابع مالی و زمانی

به دلیل محدودیت‌های منابع مالی و زمانی، امکان انجام مطالعه میدانی گسترده و مصاحبه با کارشناسان حقوقی و سهامداران در همه کشورها وجود نداشت. این محدودیت‌ها می‌تواند بر جامعیت و دقت نتایج پژوهش تأثیرگذار باشد.

۷-۵- چالش‌های ترجمه و تفسیر

در مواردی که منابع حقوقی به زبان‌های دیگر بوده‌اند، ترجمه دقیق و تفسیر صحیح آن‌ها چالش‌هایی را ایجاد کرده است. احتمال وجود خطاهای ترجمه‌ای یا تفسیر نادرست از مفاهیم حقوقی خاص می‌تواند بر اعتبار نتایج تأثیر بگذارد. این محدودیت‌ها نشان می‌دهد که هرچند نتایج این پژوهش می‌تواند دیدگاه‌های ارزشمندی در مورد نقص‌های رویه‌ای در تصمیمات سهامداران ارائه دهد، اما برای دستیابی به نتایج جامع‌تر و دقیق‌تر، نیاز به انجام مطالعات تکمیلی و با رویکردهای متنوع‌تری وجود دارد.

۶- نتیجه‌گیری

با این حال، می‌توان نتایج زیر را بیان کرد: تخلفات قانونی که در جریان برگزاری جلسه یا در مراحل بعدی (در فرآیند تصویب مصوبه) رخ می‌دهد، ممکن است، اما لزوماً منجر به بطلان تصمیمات سهامداران نشود. غیرقانونی بودن رویه که ناشی از نقض قوانین شکلی است، لزوماً به معنای بطلان نیست. غیرقانونی بودن، حداقل در بعد رویه‌ای، ممکن است به بطلان منجر شود، اما تنها در مواردی که این نوع از

غیرقانونی بودن به حدی شدید است که اجازه اعلام بطلان را می‌دهد. در حالی که تخلفات جزئی معمولاً مصوبه را بدون تغییر و پایدار باقی می‌گذارند. این اصل، صرف نظر از منبع آن، چه قانون موضوعه باشد، مانند قوانین سوئیس، آلمان، اسپانیا یا ایتالیا، و چه احکام دادگاه‌ها، همانند حقوق لهستان، همچنان صادق است.

با توجه به این موضوع، می‌توان نتیجه گرفت که رابطه مطلق بین غیرقانونی بودن و بطلان وجود ندارد. تفسیر متنی ممکن است به نتایج متفاوتی منجر شود، به ویژه اگر به ماده ۵۸ (بند ۱) قانون شرکت‌های تجاری و مشارکت‌های لهستانی توجه کنیم که صراحتاً بیان می‌کند که یک عمل حقوقی که مخالف قانون باشد، باطل و بلااثر است. این مقرر به نظر می‌رسد که غیرقانونی بودن را با بطلان در پیوندی دائمی قرار می‌دهد. با این حال، همان‌طور که در بالا نشان داده شد، بطلان به‌طور خودکار نتیجه طبیعی غیرقانونی بودن نیست. این مشاهده بیشتر جنبه نظری دارد. در برخی موارد، غیرقانونی بودن، که به عنوان عدم رعایت قانون در نظر گرفته می‌شود، به سادگی بدون پیامد است، اما از دیدگاه حقوق شرکت‌ها، ممکن است به عنوان یک مزیت تلقی شود. روابط شرکتی بر پایداری و قطعیت تأکید دارد. بطلان، اگرچه گاهی موجه و ضروری است، احتمالاً اعتماد و اطمینانی را که در حقوق شرکت‌ها بسیار مورد نیاز است، به خطر می‌اندازد. همه اینها به تعادل ترجیحات مربوط می‌شود: در حقوق شرکت‌ها، به طور قطع موقعیت‌هایی وجود دارد که در آن‌ها باید به پایداری و قطعیت بیشتر از قانونی بودن اهمیت داد. گاهی اوقات، رعایت قانون باید جای خود را به ارزش‌های دیگری دهد که حتی بیشتر مورد توجه هستند.

– منابع انتهای مقاله:

1. Alessio, M., Paces. (2018). Procedural and Substantive Review of Related Party Transactions (RPTs): The Case for Non-Controlling Shareholder-Dependent (NCS-Dependent) Directors. Social Science Research Network, doi: 10.2139/SSRN.3167519.
2. Antoszek, P. (2021). Cywilnoprawny charakter uchwał wspólników spółek kapitałowych. Wolters Kluwer Polska.
3. Bess, D. T., Taylor, J., Schwab, C. A., Wang, J., & Carter, J. A. (2016). An innovative approach to pharmacy law education utilizing a Mock Board of Pharmacy Meeting. *Innovations in pharmacy*, 7(1).
4. Boulagouas, W., García-Herrero, S., Chaib, R., Febres, J. D., Mariscal, M. Á., & Djebabra, M. (2020). An investigation into unsafe behaviors and traffic accidents involving unlicensed drivers: a perspective for alignment measurement. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(18), 6743.
5. Chavez-Ugalde, Y., Jago, R., Toumpakari, Z., Egan, M., Cummins, S., White, M., ... & De Vocht, F. (2021). Conceptualizing the commercial determinants of dietary behaviors associated with obesity: a systematic review using principles from critical interpretative synthesis. *Obesity science & practice*, 7(4), 473-486.
6. Davies, B., & Cooper, R. (2023). Shareholders decision – making. Essential Business Law & Practice for SQE1. 1st Edition. Pp 33-36.
7. Dressler, E., & Mugerman, Y. (2023). Doing the right thing? The voting power effect and institutional shareholder voting. *Journal of Business Ethics*, 183(4), 1089-1112.
8. Falck, A., Labouret, G., Izard, V., Wertz, A. E., Keil, F. C., & Strickland, B. (2020). Core cognition in adult vision: A surprising discrepancy between the principles of object continuity and solidity. *Journal of Experimental Psychology: General*, 149(12), 2250.
9. Gao, Y., & Nose, Y. (2024). Long-term shareholder perks and stock price reaction. *Plos one*, 19(4), e0300284.
10. Hu, X., Yang, C., & Luo, L. (2023). Are the contributions of processing experience and prior beliefs to confidence ratings domain-general or domain-specific?. *Journal of Experimental Psychology: General*, 152(1), 28.
11. Jessica, Erickson. (2019). Investing in Corporate Procedure. *Boston University Law Review*, 99(3):1367-.
12. Khan, U., & Liu, W. (2023). The role of internal auditing on corporate governance: its effects of economic and environmental performance. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(52), 112877-112891.
13. Kollruss, T. (2023). Optimized profit repatriation in multinational enterprises through cross-border change of legal form and international tax management. *Heliyon*, 9(6).
14. Kyriacou, M., Conklin, K., & Thompson, D. (2023). Ambiguity resolution in passivized idioms: Is there a shift in the most likely interpretation?. *Canadian Journal of Experimental Psychology/Revue canadienne de psychologie expérimentale*, 77(3), 212.
15. Ludolph, E. (2015). Cardinal errors in expert opinions for the statutory accident insurance. *Der Unfallchirurg*, 118, 963-975.
16. Luo, X. (2019). Ensemble-based kernel learning for a class of data assimilation problems with imperfect forward simulators. *PLoS One*, 14(7), e0219247.
17. Luo, Y., & Jiang, C. (2022). The impact of corporate capital structure on financial performance based on convolutional neural network. *Computational Intelligence and Neuroscience*, 2022(1), 5895560.
18. Milton, Harris., Artur, Raviv. (2010). Control of Corporate Decisions: Shareholders vs. Management. Social Science Research Network, doi: 10.2139/SSRN.965559.
19. Popiołek, W. (2014). Charakter prawny uchwał wspólników i organów spółek handlowych. *Przegląd Prawa Handlowego*, 23, 11-17.
20. Radwański, Z., & Szajkowski, A. (2008). *System prawa prywatnego: Prawo spółek osobowych*. CH Beck..

21. Schulze, H. G., Rangan, S., Vardaki, M. Z., Blades, M. W., Turner, R. F., & Piret, J. M. (2023). Rapid Vector-Based Peak Fitting and Resolution Enhancement for Correlation Analyses of Raman Hyperspectra. *Applied Spectroscopy*, 77(8), 957-969.
22. Sikorska-Lewandowska, A. (2019). Charakter prawny uchwał organów spółek kapitałowych a ich zaskarżalność w świetle przepisów polskiego prawa. *Acta Iuris Stetinensis*, (27 (3)), 155-169.
23. Stickley, A., Sumiyoshi, T., Kondo, N., Leinsalu, M., Inoue, Y., Ruchkin, V., ... & McKee, M. (2023). Psychological distress and voting behaviour in nine countries of the former Soviet Union. *Scientific reports*, 13(1), 22709.

A Comparative Study of the Impact of Procedural Deficiencies on Shareholders' Decisions with a Perspective on the Laws of European Countries

Mohammad Reza Ganj Khanloo*

M.A Student in Private Law, Department of Law, Faculty of Theology and Islamic Studies, Meybod University, Meybod, Iran
Mohadeseh Khavas

M.A Student in Private Law, Department of Law, Faculty of Theology and Islamic Studies, Meybod University, Meybod, Iran

Abstract

This paper examines the legal consequences of procedural violations that may occur during the enactment of resolutions and decisions by stakeholders or during meetings. These violations are procedural infringements, as opposed to substantive defects related to the content of the resolutions. The study, which delves into various jurisdictions, aims to illustrate how procedural violations can impact the validity of resolutions. In some legal systems, procedural violations may lead to the nullification of resolutions, while in others, different tools and methods are employed to uphold resolutions despite procedural infractions, indicating that procedural illegality does not necessarily equate to the invalidity of resolutions. Various mechanisms, including procedural corrections and re-approval by stakeholders, exist to maintain resolutions and decisions despite their procedural illegality. This approach seeks to balance decisions and shareholder interests: in corporate law, stability and certainty may be preferred over legality in some cases to prevent instability within companies.

Keywords: Companies, Resolutions, Procedural Defects, Nullification, Shareholders